Beste,

Voor de zomer schreef Trouw over Fleur en hoe zij klarinet speelt dankzij een reeks gelukkige omstandigheden: muziekles op school, een docent die haar enthousiasme zag en een organisatie die een instrument beschikbaar stelde nadat de lokale muziekschool was verdwenen. Een mooi verhaal, maar ook een ongemakkelijke constatering. Want de vraag is niet hoe creatief instellingen zijn in het opvangen van gaten. De vraag is of kansen voor kinderen afhankelijk mogen zijn van geluk.

In het regeerakkoord spreekt het kabinet expliciet de ambitie uit om meer aandacht te geven aan muziekscholen, talentontwikkeling en een landelijke dekking van cultuurvoorzieningen. Juist daarom verbaast het ons dat cultuurbeoefening geen expliciete plaats heeft gekregen op de agenda van het eerste wetgevingsoverleg Cultuur van deze kabinetsperiode. Terwijl u spreekt over de cultuurbegroting, de geografische spreiding van cultuur en de toekomst van het cultuurbestel, blijft het fundament van die onderwerpen buiten beeld.

Cultuurconnectie is de landelijke brancheverenigingvoor cultuurbeoefening. Wij vertegenwoordigen muziekscholen, centra voor de kunsten en andere organisaties die cultuur toegankelijk maken voor iedereen. Onze leden vormen de culturele infrastructuur waar mensen van jong tot oud hun creativiteit ontwikkelen, elkaar ontmoeten en hun talenten ontdekken. Via onze leden zijn duizenden zzp-kunstvakdocenten aan het werk binnen scholen en het vrijetijdsdomein in het formele en het informele circuit.

Samen met Méér Muziek in de Klas, dat zich inzet voor structureel kunst- en cultuuronderwijs voor álle kinderen en jongeren, op school en daarbuiten, vragen wij uw aandacht voor een eenvoudige maar fundamentele vraag: vinden wij dat toegang tot cultuurbeoefening een publieke voorziening is, of accepteren wij dat zij afhankelijk blijft van woonplaats, toeval en lokale politieke keuzes?

Cultuurbeoefening is de basis van het culturele ecosysteem

Het debat over cultuur gaat vaak over instellingen, makers en publiek. Maar daaraan gaat iets vooraf.

Voordat iemand maker wordt, moet die kans krijgen om te ontdekken, te oefenen en zich te ontwikkelen. Voordat iemand een vaste bezoeker van concerten, theaters of musea wordt, moet diegene eerst ervaren hoe het is om zelf cultuur te maken.

Cultuurbeoefening vormt daarmee de voedingsbodem van het hele culturele ecosysteem.

Bovendien gaat het om meer dan cultuur alleen. Internationaal onderzoek van Unesco in 2019 laat zien dat actieve deelname aan kunst en cultuur bijdraagt aan welzijn, sociale verbondenheid, persoonlijke ontwikkeling en de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Tegelijkertijd weten we dat deelname niet vanzelfsprekend is. Toegang wordt sterk beïnvloed door de beschikbaarheid van voorzieningen in de directe omgeving, en door de mogelijkheden die scholen hebben om dit aan te bieden. Daarom zijn muziekscholen, centra voor de kunsten en jeugdtheaterscholen voorzieningen

van maatschappelijke betekenis en belangrijk onderdeel het culturele ecosysteem en een sterke sociale basis.

Wat wij lezen

1. Ambities zonder structurele uitwerking

Het regeerakkoord noemt muziekscholen en landelijke dekking van cultuurvoorzieningen expliciet. In de begroting en de beleidsuitwerking zien wij echter vooral onderzoeken, verkenningen en toekomstige trajecten.

De vraag is niet óf cultuurbeoefening belangrijk is. Die erkenning is er inmiddels breed. De vraag is hoe het kabinet ervoor gaat zorgen dat die ambitie ook zichtbaar wordt in beleid, verantwoordelijkheden en financiering.

De eerste stappen worden gezet met de bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening, maar de visie die hierin wordt gepresenteerd hierop komt onvoldoende terug in de plannen.

2. Toegang blijft afhankelijk van postcode

Waarom vinden we het onacceptabel als toegang tot onderwijs afhangt van de gemeente waarin een kind woont, maar accepteren we dat wel voor cultuurbeoefening?

In sommige gemeenten en provincies is een goed netwerk van muziekscholen, cultuurcentra, verenigingen en docenten beschikbaar. In andere gemeenten zijn voorzieningen verdwenen of sterk afgeschaald. Daardoor verschilt de kans om met muziek, theater, dans of beeldende kunst in aanraking te komen sterk tussen kinderen. Dit versterkt de kansenongelijkheid.

Dat staat op gespannen voet met de ambitie van een landelijke dekking en toegankelijkheid.

3. Een kwetsbare infrastructuur

Onze branchemonitor laat zien dat het bereik en de maatschappelijke impact van cultuurbeoefening groot zijn, terwijl de financiële basis onder druk staat. Veel organisaties werken met beperkte middelen, tijdelijke subsidies en kleine teams. Tegelijkertijd ondersteunen zij duizenden scholen, werken zij samen met zorg- en welzijnsorganisaties en bereiken zij groepen die anders moeilijk worden bereikt. Wanneer deze infrastructuur verzwakt, verdwijnen niet alleen lessen en activiteiten. Dan verdwijnen ook plekken waar mensen elkaar ontmoeten, zich ontwikkelen en actief deelnemen aan het culturele leven, en mensen die creativiteit doorgeven aan de volgende generatie. Goede afspraken wat betreft spreiding zijn hiervoor essentieel.

4. Onvoldoende duidelijkheid richting 2029

In de discussie over het cultuurbestel vanaf 2029 wordt terecht gesproken over toegankelijkheid en spreiding. Maar de rol van cultuurbeoefening binnen dat bestel blijft nog onduidelijk.

Wij zien nog geen duidelijke visie op de vraag hoe het Rijk wil garanderen dat inwoners in heel Nederland toegang houden tot een basisaanbod om zelf cultuur te maken en creatief bezig te zijn.

Wat wij u vragen

Wij vragen u om tijdens het wetgevingsoverleg aandacht te vragen voor cultuurbeoefening als publieke basisvoorziening.

Concreet vragen wij u de minister te verzoeken:

1. duidelijk te maken hoe de belofte uit het regeerakkoord over muziekscholen en landelijke dekking van cultuurvoorzieningen wordt vertaald naar concreet beleid;
2. cultuurbeoefening een expliciete plaats te geven binnen de uitwerking van het cultuurbestel vanaf 2029;
3. samen met gemeenten en provincies te komen tot heldere afspraken over beschikbaarheid en toegankelijkheid van culturele basisvoorzieningen en duidelijkheid te geven vanuit de bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening;
4. structureel inzicht te geven in de staat van de infrastructuur voor cultuurbeoefening en de middelen die nodig zijn om die in stand te houden.

Vragen voor het debat

1. Het regeerakkoord bevat expliciete ambities voor muziekscholen en een landelijke dekking van cultuurvoorzieningen. Welke concrete maatregelen in de begroting 2027 geven uitvoering aan die ambitie?
2. Hoe voorkomt de minister dat toegang tot cultuurbeoefening steeds sterker afhankelijk wordt van woonplaats en lokale financiële ruimte?
3. Welke rol krijgen muziekscholen, centra voor de kunsten en jeugdtheaterscholen in de inrichting van het cultuurbestel vanaf 2029?

Talent is overal. Toegang zou dat ook moeten zijn.

Met vriendelijke groet,

Ryan Emmen

Directeur Cultuurconnectie

Marcelle Hendrickx

Directeur Méér Muziek in de Klas